

Posttrafikens Tilvæxt siden 1870.

Af

V. Kiørboe,
Postmester i Aalborg.

I det siden 1870 forløbne Tidsrum ere Formerne for den danske Befolknings økonomiske Virksomhed meget forandrede. Landbruget er selvfølgelig vedblivende vort vigtigste Erhverv, men det er dog Industri og Handel, der have skaffet Beskæftigelse for den forøgede Befolkning. Folketallet i Hovedstaden*) og i de største Provinsbyer er nu mer end dobbelt saa stor som i 1870, og købstadlignende Forhold have udviklet sig mange Steder udenfor de gamle Købstæder, i hvilken Henseende det er tilstrækkeligt at henvise til Esbjerg, hvor Befolkningen ved en netop nu afholdt Tælling har vist sig at være over 12,000 Personer.

At disse forandrede Forhold vise sig i en forøget Posttrafik er forstaaeligt nok, og lige saa nær ligger det at antage, at de forskellige Faser, som Forretningslivet siden 1870 fremvise, f. Ex. den store Opgang i Begyndelsen og Tilbagegangen i Slutningen af 70'erne,

*) Ved København forstaaes i denne Afhandling overalt Københavns Overpostmesterembede, under hvilket ogsaa Frederiksberg, Sundbyerne og Valby hører.

Posttrafikens Tilvæxt siden 1870.

Af

V. Kiørboe,
Postmester i Aalborg.

I det siden 1870 forløbne Tidsrum ere Formerne for den danske Befolknings økonomiske Virksomhed meget forandrede. Landbruget er selvfølgelig vedblivende vort vigtigste Erhverv, men det er dog Industri og Handel, der have skaffet Beskæftigelse for den forøgede Befolkning. Folketallet i Hovedstaden*) og i de største Provinsbyer er nu mer end dobbelt saa stor som i 1870, og købstadlignende Forhold have udviklet sig mange Steder udenfor de gamle Købstæder, i hvilken Henseende det er tilstrækkeligt at henvise til Esbjerg, hvor Befolkningen ved en netop nu afholdt Tælling har vist sig at være over 12,000 Personer.

At disse forandrede Forhold vise sig i en forøget Posttrafik er forstaaeligt nok, og lige saa nær ligger det at antage, at de forskellige Faser, som Forretningslivet siden 1870 fremvise, f. Ex. den store Opgang i Begyndelsen og Tilbagegangen i Slutningen af 70'erne,

*) Ved København forstaas i denne Afhandling overalt Københavns Overpostmesterembede, under hvilket ogsaa Frederiksberg, Sundbyerne og Valby hører.

manifestere sig i en større eller mindre Tilvæxt i Postforsendelserne i de paagældende Tidsrum, ligesom utvivlsomt ogsaa de Forandringer i Forretningsforbindelserne med andre Lande, som have fundet Sted i nævnte Tidsrum, finde deres Udtryk i Postfrekvensen med disse Lande.

I Finansaaret 1870—71 udgjorde den hele Brevvexling

13,791,983 Stykker,

medens den i 1895—96 var steget til

71,850,987 Stykker,

saaledes at altsaa Brevantallet er tiltaget til mere end det femdobbelte.

Imidlertid er Befolkningen jo ogsaa voxet, og vil man have et korrekt Udtryk for Tilvæksten i Befolkningens Korrespondance, maa man tage Hensyn hertil. I saa Henseende møder den Vanskelighed, at der ikke har været nogen Folketælling siden 1890, men hvis vi gaa ud fra, at den aarlige Befolkningstilvæxt har været den samme i dette Tidsrum som fra 1870 til 1890, vil det vise sig, at Brevantallet pr. Individ er steget fra henved 8 i 1870—71 til henved 32 i 1895—96 eller til det firedobbelte.

Deler man Korrespondancen i den indenlandske og den udenlandske, vil man se, at det er den førstnævnte, der er tiltaget mest, nemlig fra

10,686,320 Stykker til

58,723,383 —

eller næsten til det sexdobbelte.

Denne indenlandske Korrespondance har været i en uafbrudt Stigen, men Tilvæksten har, som det vil

fremgaa af nedenstaaende Angivelse af det indenlandske Brevantal i hvert Aar siden 1870, været meget forskellig til de forskellige Tider

1870-71.....	10,686,320
71-72.....	11,497,904
72-73.....	12,642,610
73-74.....	13,894,727
74-75.....	15,244,916
75-76.....	16,812,942
76-77.....	19,137,600
77-78.....	20,410,875
78-79.....	20,972,885
79-80.....	22,534,601
80-81.....	24,984,179
81-82.....	26,303,962
82-83.....	27,418,847
83-84.....	31,556,449
84-85.....	31,622,498
85-86.....	33,229,960
86-87.....	35,320,649
87-88.....	35,680,522
88-89.....	38,691,991
89-90.....	41,697,609
90-91.....	43,723,132
91-92.....	45,222,425
92-93.....	48,471,458
93-94.....	51,414,204
94-95.....	54,289,917
95-96.....	58,223,383

Den stærke Fremskridtsperiode i Begyndelsen af 70'erne medfører en saa stor Tilvæxt i Brevantallet, at dette i Løbet af 7 Aar gaar op til det dobbelte, og de daarlige Aar i Slutningen af 70'erne viser sig ved, at Tilvæksten omtrent forsvinder. I de 4 første Aar af 80'erne gaar Brevantallet op med c. 40 pCt. og i de næste 4 Aar kun med c. 13 pCt., hvad der formentlig ogsaa stemmer med de økonomiske Forhold i nævnte Tidsrum. Fra 1888 til Nutiden har der været

en stadig Stigen, om end denne har varieret i Styrke, og i det aller sidste Aar er Brevantallet endog voxet med 4 Mill. eller mellem 7 og 8 pCt., en Bevægelse, der svarer til, hvad man iagttager paa de andre Befordringsomraader, f. Ex. med Hensyn til Jernbanetrafiken.

Af den indenlandske Brevskrivning er det særlig de Breve, der kun passere et Postkontor, eller de saakaldte Lokalforsendelser, som ere tiltagne, nemlig fra

877,322 Stykker i 1870—71 til
10,558,951 — — 1895—96

Da imidlertid den allerstørste Del af Lokalbrevene komme paa Hovedstaden og de større Provinsbyer, og Befolkningen paa disse Steder er voxet særligt stærkt, vil det vise sig, at Lokalforsendelsernes Tilvæxt pr. Individ kun er steget omtrent i samme Forhold som andre Brevforsendelser.

Det vilde være af stor Interesse, hvis man kunde give Oplysning om, hvilken Rolle Hovedstaden spiller i hele Landets Korrespondance, og i hvilken Grad dens Brevvexling er tiltaget siden 1870, altsaa i en Periode, hvor Byens Befolkning er gaaet op til det dobbelte, og hvor dens Betydning for hele Landets økonomiske og aandelige Liv er blevet forøget i høj Grad. Af den officielle Statistik kan man imidlertid ikke faa noget rigtigt Begreb om Hovedstadens Andel i Korrespondancen. Sagen er den, at Tallet paa Breve, der udvexles mellem forskellige Steder, for de enkelte Kontorers Vedkommende opgøres paa den Maade, at det er de ankommende Forsendelser, der tælles, hvad der selvfølgelig ogsaa vilde være tilstrækkelig oplys-

ende, hvis Antallet af ankommende og afgaaende Breve for hvert Kontors Vedkommende var ens, hvis man altsaa kunde gaa ud fra, at enhver modtagen Brevforsendelse medførte et Svar. Dette er imidlertid ikke, saaledes som jeg tidligere her i Tidsskriftet har udviklet, Tilfældet, da en Mængde fra Forretningsmænd udsendte Cirkulærer og lignende jo ikke kræve nogen Besvarelse, og Forholdet er derfor saaledes, at Brevforsendelserne fra Forretningscentrerne ere meget talrigere end Forsendelserne i modsat Retning. Naar Opgørelserne for de enkelte Kontorers Vedkommende altsaa gøres saaledes, at det er de ankomne Breve, der tælles, kommer Hovedstaden til at figurere med en mindre Andel i den hele Korrespondance, end der tilkommer den, og som Følge deraf en hel Del andre Kontorer med en for stor Andel. Dette gælder i al Fald alle Postkontorer paa Landet og i de ganske smaa Provinsbyer, der ikke kunne siges at være det økonomiske Midtpunkt for et nogenlunde betydeligt Distrikt, men for større Provinskontorers Vedkommende kan det tænkes, at der er Ligevægt mellem de ankommende og afgaaende Brevforsendelser, idet de forholdsvis mange, som modtages fra København eller fra en noget større Provinsby, opvejes ved de forholdsvis lige saa talrige, som afsendes til det nærmeste Opland.

Jeg har for Aaret 1895 anstillet meget nøjagtige Undersøgelser ved det af mig bestyrede Aalborg Postkontor, og det har vist sig, at Aalborg, der fra København modtager mere end 100,000 flere Breve, end der afsendes dertil, dog i det Hele afsender over 300,000 flere Brevforsendelser, end der modtages. Da det imid-

lertid maa indrømmes, at der, bortset fra Odense*), maaske ikke findes nogen Provinsby her i Landet, der spiller en saa stor Rolle for et nogenlunde stort Distrikt som Aalborg, kan man ikke fra Aalborgs Forhold drage nogen Slutning med Hensyn til de andre større Provinsbyers Forhold, og jeg er derfor tilbøjelig til at antage, at man, bortset fra Forholdene ved de allerstørste Provinskontorer, kan gaa ud fra, at Antallet af afgaaende og ankommende Brevforsendelser for de større Provinsbyers Vedkommende gennemgaaende er ens.

Dette gælder derimod som sagt ikke for Hovedstadens eller de smaa Kontorers Vedkommende, og dette vil med Hensyn til København blive klart, naar de officielle Oplysninger for dette Sted anføres.

Medens samtlige til danske Posthuse fra andre Posthuse og fra Udlandet ankommende Brevforsendelser udgjorde

10,796,570 Stykker i 1870—71 og
48,767,197 — — 1895—96

kom deraf paa Hovedstaden henholdsvis

3,340,131 eller 30,2 pCt.

12,057,643 — 24,8 —

saaledes at altsaa herefter Københavns forholdsvis Andel i hele Landets Brevvexling i det paagældende Tidsrum skulde være gaaet tilbage, hvad der bliver

*) Aarhus spiller selvfølgelig en Rolle for en meget større Del af Jylland end Aalborg, men den har dog ikke som denne By eller som Odense et bestemt begrænset Distrikt af nogenlunde betydelig Udstrækning, for hvilket den er det ubetingede Midtpunkt.

endnu mere overraskende, naar det erindres, at Byens Befolkning er voxet forholdsvis meget mere end hele Landets. Det vækker ogsaa Forbavselse at se, at Tilvæksten i Københavns Brevantal er forholdsvis mindre end Tilvæksten for hele Landets Vedkommende. For hele Landet var Stigningen i Henhold til Ovenstaaende henved det femdobbelte, medens den for København ikke engang har naaet det firedobbelte. Hvor stor Københavns Andel i Korrespondancen vilde være, hvis man opgjorde Statistiken for de enkelte Kontorer paa den Maade, at man talte de afgaaende Brevforsendelser, skal jeg ikke kunne sige, men at det er mere end en Fjerdedel af Brevantallet, derpaa tyder ogsaa det, at over Trediedelen af Frimærkeindtægten her i Landet kommer paa København.

En Korrespondance, som siden 1870 er tiltaget overordentlig meget, er Brevudvexlingen mellem de enkelte Byer og deres Opland, og det vilde have stor Interesse, hvis der kunde gives Oplysninger i saa Henseende. Den omhandlede Korrespondances Størrelse kan opgives for 1870—71, idet den den Gang, da der saa godt som alene eksisterede Postkontorer i Købstæderne, paa det nærmeste svarede til de i Statistiken som Distriktsbreve anførte Forsendelser, eftersom man derved forstaar de mellem Postkontorerne og deres underliggende Landdistrikter udvexlede Forsendelser. Efterat der imidlertid er blevet oprettet en Mangfoldighed af Postkontorer udenfor Købstæderne, er Distriktsforsendelser blevet noget ganske andet end de mellem Byerne og deres Opland udvexlede Breve, og man faar derfor ikke noget Begreb om denne sidste Korrespondances Tilvæxt ved at sammenstille

Distriktsforsendelsernes Antal i 1870—71 med Tallet for 1895—96. Fingerpeg om den virkelige Tilvæxt mener jeg imidlertid at kunne give ved at anføre Forholdene for Aalborg og Omegns Vedkommende, idet der ingen Grund er til at antage, at ikke Udviklingen andet Steds har været noget lignende.

I 1870—71 udvexledes der mellem Aalborg By og dets daværende Landdistrikt, hvortil den største Del af Aalborg Amt og en temmelig betydelig Del af Hjørring Amt hørte, ialt 47,720 Brevforsendelser, og i 1895 vexledes der mellem Aalborg og det samme Distrikt, i hvilket der var blevet oprettet en Mængde selvstændige Postkontorer, c. 560,000 Brevforsendelser eller det tolvdobbelte. For denne Omsætnings Vedkommende kan jeg for det sidstnævnte Aar med Bestemthed paavise Forholdet mellem de fra og til Forretningscentret befordrede Forsendelser, idet der fra Aalborg sendtes c. 410,000 Brevforsendelser, medens der kun modtoges c. 150,000.

Af Interesse vilde det ogsaa være, hvis man kunde opgive, hvor meget Bybefolkningens og hvor meget Landbefolkningens Korrespondance er tiltaget. Dette kan imidlertid ikke lade sig gøre ved Betragtning af det foreliggende Materiale, og jeg skal derfor ogsaa her holde mig til Forholdene for Aalborg og dets gamle Landdistrikt, gaaende ud fra at Bevægelsen ogsaa her er typisk.

Til Indbyggere i Aalborg By ankom der i 1870—71 c. 160,000 Brevforsendelser og i Kontorets daværende Landpostdistrikt udbragtes der c. 186,000, medens Tallet for de samme Distrikters Vedkommende i 1895—96 udgjorde henholdsvis 1,150,000 og 1,100,000 Stk.,

altsaa en Stigen til det syvdobbelte for Bybefolkningen og til det sexdobbelte for Landbefolkningens Vedkommende. Da Byens Befolkning imidlertid i det paagældende Tidsrum er voxet til det dobbelte, medens Tilvæksten paa Landet ikke tilnærmelsesvis har været saa stor, er Tilvæksten pr. Individ for Landets Vedkommende betydelig større end for Byens. (Det bedes erindret, at det er de ankomne Breve, der opgives, og at Forholdet vilde være helt anderledes, hvis man talte de afgaaende).

Endnu skal jeg med Hensyn til den indenlandske Korrespondance bemærke, at Benyttelsen af Brevkort, der var meget ubetydelig, saalænge Portoen var den samme som for Breve, er tiltaget stærkt efter at Portoen er bleven nedsat til 5 Øre. I det første Aar efter Nedsættelsen ved Postloven af 5. April 1888 fordobledes Antallet, det samme var Tilfældet det næste Aar, og senere er vedblivende Benyttelsen af Brevkort voxet meget.

Hvad angaar de mellem Danmark og Udlandet udvexlede Brevforsendelser, da er Tallet steget fra

3,105,663 Stykker i 1870—71 til
13,627,604 — — 1895—96

eller til godt og vel det firedobbelte, medens den indenlandske i Henhold til hvad tidligere er bemærket var voxet til henved det sexdobbelte i samme Periode.

For de enkelte Aars Vedkommende stiller den udenlandske Korrespondance sig saaledes

1870—71	3,105,663
71—72	3,660,847
72—73	4,326,191
73—74	4,857,178

1874—75	5,498,974
75—76	6,096,018
76—77	6,074,822
77—78	6,412,425
78—79	6,355,401
79—80	7,082,953
80—81	7,728,299
81—82	8,443,975
82—83	8,454,274
83—84	9,174,412
84—85	9,345,143
85—86	9,543,685
86—87	10,042,684
87—88	10,687,724
88—89	10,555,994
89—90	11,945,895
90—91	11,582,755
91—92	11,559,994
92—93	13,941,618
93—94	13,520,454
94—95	13,612,544
95—96	13,627,604

og det vil deraf ses, at de gode Aar i Begyndelsen af 70'erne medfører en Stigning til mer end det dobbelte, medens Reaktionen i Slutningen af 70'erne viser sig i en ligefrem Tilbagegang, der i Begyndelsen af 80'erne efterfølges af en ringe Tilvæxt. I de sidste 4 Aar har den udenlandske Korrespondance været stationær, men Forklaringen heraf og i det Hele den nøje Forbindelse mellem de almindelige økonomiske Forhold og den udenlandske Korrespondance vil bedst vise sig, naar man betragter Postudvexlingen med de enkelte Lande.

I saa Henseende skal jeg gøre opmærksom paa, at Brevforsendelserne fra de Lande, der ere os overlegne i Kultur og økonomisk Udvikling, ere talrigere end Forsendelserne fra Danmark til disse Lande,

medens omvendt Korrespondancen fra Danmark til Lande med mindre Udvikling, er større end i omvendt Retning. Fra Tyskland, Frankrig, Holland og England modtage vi adskilligt flere Breve, end vi afsende, medens vi til Sverige, Norge og Rusland — ikke at tale om Island —, sende flere, end vi modtage.

Brevvexlingen mellem Danmark og Tyskland har fra 1870 været saaledes:

Aar	fra Tyskland	fra Danmark
1870—71.....	988,002	758,800
71—72.....	1,171,372	828,493
72—73.....	1,301,282	888,109
73—74.....	1,409,776	966,189
74—75.....	1,654,416	1,040,435
75—76.....	1,870,873	1,175,267
76—77.....	1,640,080	1,206,855
77—78.....	1,645,891	1,295,905
78—79.....	2,436,395	1,329,172
79—80.....	2,099,812	1,273,038
80—81.....	2,154,009	1,413,711
81—82.....	2,083,835	1,555,853
82—83.....	2,147,586	1,613,632
83—84.....	2,317,796	1,730,105
84—85.....	2,600,039	1,743,560
85—86.....	2,527,464	1,769,585
86—87.....	2,160,652	1,512,472
87—88.....	2,411,562	1,691,456
88—89.....	2,406,768	1,651,684
89—90.....	2,643,264	1,766,128
90—91.....	2,473,016	1,791,660
91—92.....	2,707,788	1,810,172
92—93.....	3,115,684	2,092,012
93—94.....	3,010,020	2,035,384
94—95.....	3,209,908	2,026,752
95—96.....	3,202,732	2,280,408

Det fremgaar af denne Liste, at ikke saa langt fra Halvdelen af hele Brevfrekvensen med Udlandet nu kommer paa Tyskland, og at der fra dette Land modtages c. 1 Mill. flere Breve end der afsendes, samt at Tilvæksten og Tilbagegangen i de fra Tyskland modtagne Breve særdeles godt stemmer med de økonomiske Forhold paa vedkommende Tidspunkt.

Tabellen over Brevudvexlingen med England siden 1870 ser saaledes ud:

Aar	fra England	fra Danmark
1870—71.....	217,843	215,412
71—72.....	261,040	238,609
72—73.....	292,975	250,466
73—74.....	319,307	265,843
74—75.....	337,575	268,575
75—76.....	368,800	288,089
76—77.....	446,888	335,452
77—78.....	468,039	372,573
78—79.....	506,753	384,813
79—80.....	528,359	384,735
80—81.....	646,737	404,365
81—82.....	736,008	458,497
82—83.....	762,093	511,743
83—84.....	841,841	539,227
84—85.....	803,985	506,870
85—86.....	750,181	511,824
86—87.....	851,268	563,316
87—88.....	801,788	577,096
88—89.....	857,006	596,648
89—90.....	1,025,804	680,316
90—91.....	883,896	712,556
91—92.....	834,100	740,688
92—93.....	870,584	720,564
93—94.....	871,572	852,748
94—95.....	896,636	865,280
95—96.....	945,412	883,116

Det karakteristiske her er, at Korrespondancen fra 1870 til hen i Firserne stiger meget betydeligt — for de fra England modtagne Breves Vedkommende endog til det firedobbelte —, men fra 1884 er der — i al Fald med Hensyn til modtagne Breve fra England — ingen nævneværdig Fremgang, et Forhold, der i Forbindelse med den stadige Stigen i Antallet af de fra Tyskland modtagne Breve viser, at Tysklands økonomiske Betydning for os stadig bliver større og større, medens Englands Forretning med os i adskillige Aar ikke er gaaet frem — i al Fald ikke den Slags Forretning, der medfører nogen videre Korrespondance. Det maa nemlig erindres, at vor Forretning med England væsentlig bestaar i Export og Import af enkelte større Varer som Smør, Kul osv., medens Omsætningen med Tyskland for en stor Del hidrører fra Indførsel af en Mængde Manufaktur- og Galanterivarer, og det er klart, at den sidste Slags Omsætning medfører en langt større Korrespondance end den første.

Hvad Brevudvexlingen med Sverig og Norge angaar, har den siden 1870 været saaledes:

Aar	Sverig		Norge	
	fra Danmark	til Danmark	fra Danmark	til Danmark
1870—71	305,044	254,396	136,027	107,150
71—72	372,475	316,869	167,512	123,435
72—73	458,898	377,938	215,840	151,087
73—74	510,818	403,765	233,047	155,472
74—75	643,909	485,209	278,150	169,515
75—76	735,840	501,320	303,287	197,111
76—77	852,150	511,485	305,240	179,608
77—78	899,571	533,195	309,023	206,362

Aar	Sverig		Norge	
	fra Danmark	til Danmark	fra Danmark	til Danmark
1878—79	774,449	690,274	322,998	229,398
79—80	757,679	735,462	291,876	220,038
80—81	871,650	816,816	318,162	236,405
81—82	1,079,286	778,635	572,221	249,392
82—83	901,892	825,526	411,541	247,706
83—84	1,004,952	879,398	442,169	255,970
84—85	1,068,067	903,721	436,397	266,968
85—86	1,231,477	1,007,895	389,033	274,287
86—87	1,325,844	727,429	588,744	275,444
87—88	1,265,368	786,032	555,048	263,858
88—89	951,397	880,256	427,128	254,965
89—90	1,454,700	798,304	713,544	157,664
90—91	1,451,008	842,088	578,812	165,048
91—92	1,191,424	845,624	522,756	203,474
92—93	2,284,880	926,640	674,128	400,244
93—94	1,683,136	804,596	763,616	204,100
94—95	1,678,352	825,188	759,720	192,348
95—96	1,355,992	892,736	686,088	253,708

Tabellen over Korrespondancen med Sverig giver formentlig et godt Billede af vor Forretning med dette Land. Paa en Tid, da København paa en vis Maade bliver den økonomiske Hovedstad for Sydsverig, alt-saa i Begyndelsen af 70'erne, stiger Brevtallet fra Danmark til Sverig til det tredobbelte, og da det svenske Marked efter Gennemførelsen af det stærkt protektionistiske Toldsystem i Sverig i Slutningen af 80'erne gaar tabt, kommer der en ikke ringe Tilbagegang i Brevfrekvensen. Brevudvexlingen med Sverig udgør dog endnu over en Sjettedel af hele den udenlandske Korrespondance, medens det med Norge udvexlede Brevantal, der iøvrigt nok viser en Tilvæxt

for hele Periodens Vedkommende, kun beløber sig til en Femtendedel.

Udvexlingen med de nordamerikanske Fristater er omtrent en Tolvtedel af den hele udenrigske Korrespondance, og det er her karakteristisk, at der modtages og afsendes omtrent det samme Antal Brevforsendelser, hvad der let forklares ved, at Brevudvexlingen mellem Danmark og Nordamerika nærmest er Familiekorrespondance og ikke i nogen videre Grad skyldes Forretningsforhold.

Med Hensyn til den udenrigske Korrespondance skal jeg endnu kun gøre opmærksom paa, at Brevkort og Korsbaandsforsendelser spille en ganske anden betydelig Rolle i denne Omsætning end i den indenlandske, thi medens saadanne Genstande i 1895—96 i den sidstnævnte Posttrafik kun udgjorde mellem Sjette- og Syvendedelen af hele Brevantallet, beløb de sig i den udenlandske Brevvexling til mellem Halvdelen og Trediedelen, og det er formentlig meget karakteristisk, at alene Antallet af de fra Tyskland modtagne Vareprøver er større end Antallet af samtlige i den indenlandske Frekvens befordrede Forsendelser af denne Art.

Antallet af de af Postvæsenet befordrede Tidender og Tidsskrifter er fra 1870—71 til 1895—96 steget fra henved 13 Mill. Numre til 66,722,282 eller omtrent i samme Grad som Brevantallet, hvad der formentlig vil vække Forundring, da den sædvanlige Mening er, at Bladholdet er tiltaget meget mere end Brevskrivningen. Dette gælder absolut ikke for de Blades Vedkommende, der udvexles med Udlandet, thi her

har Tallet været konstant i adskillige Aar, men det er aabenbart rigtigt for de indenlandske Blades Vedkommende. Sagen er jo imidlertid, at de af Postvæsenet i Indlandet befordrede indenlandske Aviser aldeles intet Udtryk er for Bladholdet, da saa godt som alle Avisudgivere selv lade Omdelingen paa Udgivelsesstedet foretage, saaledes at altsaa kun de Blade, der fra Hovedstaden og andre Udgivelsessteder sendes videre end til det lokale Distrikt, blive besørgede af Postvæsenet.

Kun for de egentlige Landkontorers Vedkommende angive de gennem Postvæsenet modtagne Aviser det hele Avishold i vedkommende Egn, og det kan formentlig som et Exempel paa Bladholdet hos Landbefolkningen før og nu have Interesse at se, i hvilket Omfang Avisholdet er tiltaget i Aalborgs gamle Landpostdistrikt. I 1870—71 udsendtes der til dette Distrikt ialt 171,000 Avisnumre, medens Antallet i 1895—96 var steget til 2,377,497 eller til det fjortenedobbelte, saaledes at Stigningen var mere end dobbelt saa stor som den ovenfor omtalte Tilvæxt af Brevtallet.

Hvad angaar Avisudvexlingen med Udlandet, der i 1895—96 har udgjort 2,468,071 Numre, da gælder den samme Regel som ved Brevvexlingen, nemlig at der til Sverig og Norge sendes mange flere, end der modtages, medens der fra Tyskland, Frankrig og England modtages flere, end der afsendes, et Forhold, der ikke kræver nogen nærmere Forklaring.

At der med Hensyn til Avisvexlingen mellem Kontorerne indbyrdes ikke kan være Tale om, at det ved de enkelte Kontorer modtagne og afsendte Avistal kan opveje hinanden, er umiddelbart indlysende, naar det erindres, at alle Landkontorer kun modtage men

ikke afsende Aviser, og at københavnske Aviser i langt højere Grad holdes i Provinserne end omvendt. Det vil derfor ikke vække Forbavselse at erfare, at der i 1895—96 fra København afsendtes 24,567,180 Avisnumre, medens der kun indgik 1,784,152. Som et Exempel paa Forholdene i en større Provinsby, der tillige er Stiftsby, og altsaa er Udgivelsessted for en af de temmelig udbredte Stiftstidender, skal jeg anføre, hvorledes Sagen stiller sig for Aalborgs Vedkommende. Fra denne By, der dog modtager en stor Mængde københavnske Aviser, er der i 1895—96 afsendt 2,004,896 Numre, medens der kun er modtaget andet Steds fra 622,095.

Tabellen over de af Postvæsenet i Indlandet befordrede indenlandske Aviser ser saaledes ud:

Aar	Numre
1870-71.....	c. 11,500,000
71-72.....	- 11,500,000
72-73.....	- 13,000,000
73-74.....	- 14,700,000
74-75.....	- 16,800,000
75-76.....	- 18,700,000
76-77.....	20,819,964
77-78.....	22,932,958
78-79.....	23,175,092
79-80.....	23,917,880
80-81.....	25,119,104
81-82.....	27,808,071
82-83.....	30,286,543
83-84.....	33,940,495
84-85.....	37,528,878
85-86.....	41,217,656
86-87.....	42,366,676
87-88.....	43,969,657
88-89.....	44,874,118
89-90.....	47,121,276
90-91.....	48,841,040
91-92.....	49,781,233
92-93.....	56,745,628
93-94.....	59,306,307
94-95.....	60,179,361
95-96.....	64,261,211

og det vil af denne Tabel let ses, at Avisholdet stiger stærkt i de gode Aar af 70'erne, medens det er omtrent konstant i de daarlige Aar i Slutningen af dette Tiaar. I de forholdsvis gode Aar i Begyndelsen af 80'erne er der igen Tilvæxt, der atter efterfølges af en Standsning i de allersidste Aar af Decenniet, og i det sidste Finansaar, for hvilke der er Oplysninger, 1895—96, er Stigningen endog over 4 Mill. Numre. Medens saaledes Avisholdet i det Hele retter sig efter de økonomiske Forhold paa de forskellige Tider, synes det ikke, som om det Forhold, at de politiske Bølger i en Tid gaa højere end i en anden, udøver nogen kendelig Indflydelse paa Avisholdet.

Den Slags Postforsendelser, med Hensyn til hvilken Tilvæksten har været allerstørst i den her omhandlede Periode, er indenlandske Postanvisninger, hvor Antallet fra 1870—71 til 1895—96 er steget fra 74,515 Stykker til 1,893,976 eller til det fem og tyve dobbelte, medens det paalydende Beløb er voxet fra 3,352,674 Kr. til 41,648,629 Kr. eller c. til det Trettendedobbelte, hvoraf altsaa ogsaa fremgaar, at Postanvisningerne i højere Grad end tidligere bruges til Afgørelse af Smaa-betalinger.

Antallet af indenlandske Postopkrævninger er samtidig tiltaget fra 99.733 til 593,825 Stykker med paalydende Beløb af henholdsvis 1,373,240 og 6,228,118 Kr., saaledes at altsaa Tilvæksten har været meget mindre end for Postanvisningernes Vedkommende. Postopkrævning taget paa Pakker er vel endog i Tilbagegang, hvad der uden Tvivl skyldes det, at Jernbaner

og Dampskibsselskaber nu ogsaa forsende Pakker mod Efterkrav. Derimod er den ved Postloven af 5. April 1888 indførte Postopkrævning paa Blanket alene — altsaa uden Medfølgelse af Pakke eller Brev — tiltaget i en overordentlig Grad, og er utvivlsomt en Form for Opkrævning af et mindre Tilgodehavende, som har en meget stor Fremtid for sig. Den bruges allerede nu i høj Grad af Foreninger og Selskaber til Opkrævning af Medlemskontingent, af Avisudgivere til derigennem at faa Betalingen for indrykkede Annoncer osv., og hvor stor Betydningen alt er, vil fremgaa af, at Antallet i 1895—96 var steget til 369,663 Stykker.

At gode og daarlige Aar ville vise deres Indflydelse med Hensyn til Udvexlingen af Postanvisninger og Postopkrævninger, ligger nær at antage; men da — som ovenfor berørt — Forholdene have forandret sig med Hensyn til Opkrævninger, skal jeg her alene holde mig til Postanvisningerne, og det vil af den nedenstaaende Tabel over indenlandske Postanvisninger fra 1870—71 til 1895—96 let ses, hvor tydelig Indvirkningen af de økonomiske Forhold er paa Udvexlingen, og i hvilken Grad der har været en uafsladelig Tilvæxt i Antallet.

1870-71	74,515
71-72	150,381
72-73	196,257
73-74	253,924
74-75	291,716
75-76	345,857
76-77	391,185
77-78	444,249
78-79	494,087
79-80	544,289
80-81	603,667

1881-82	668,975
82-83	722,965
83-84	795,805
84-85	876,056
85-86	944,448
86-87	1,049,311
87-88	1,059,185
88-89	1,147,502
89-90	1,214,471
90-91	1,299,926
91-92	1,414,103
92-93	1,482,814
93-94	1,597,140
94-95	1,760,473
95-96	1,893,976

I de opadgaaende Tider i Begyndelsen af 70'erne og 80'erne er Tilvæksten betydelig større end i de daarlige Aar i Slutningen af disse Tiaar.

Hvis Tanken i Postanvisnings- og Postopkrævningsvæsenet oprindelig har været den, at Forsendelsen af rede Penge mellem Postkontorerne er unødvendig, da de ind- og udbetalte Beløb ved hvert Kontor omtrent ville opveje hinanden, og de indbetalte Summer altsaa kunne bruges til deraf at bestride Udbetalingerne, vil denne Betragtning vise sig ikke at slaa til. De i København indbetalte Postanvisnings- og Postopkrævningsbeløb ere langt fra tilstrækkelige til Udbetalingerne, — i 1895—96 indbetaltes der ved københavnske Postkontorer i saadanne Beløb 8,387,325 Kr., medens der udbetaltes 22,865,720 Kr. — og omvendt overgaa de ved samtlige Landkontorer og de fleste Provinsbykontorer indbetalte Beløb langt de Postanvisnings- og Postopkrævningssummer, som skulle udbetales. Forholdet er ganske simpelt det, at der fra København for det første sendes langt flere Forsendelser mod

Postopkrævning til det øvrige Land end omvendt, og for det andet, at en Mængde Mennesker udenfor København have Smaabetalinger at afgøre i Hovedstaden, ved hvis Afgørelse Postanvisning benyttes medens der selvfølgelig langt fra er saa mange i København, der skulle præstere Smaabetalinger i Provinserne.

For de større Provinsbyers Vedkommende er Forholdet saaledes, at Beløbene efter de til Hovedstaden afsendte Postanvisninger og Postopkrævninger vel langt overgaa de derfra modtagne Anvisninger og Opkrævninger, men at der paa den anden Side fra de mindre Kontorer, der ligge i vedkommende Bys Opland, modtages langt flere saadanne Forsendelser, end der sendes til disse Steder. Med Hensyn til Aalborg stiller det sig saaledes, at der i 1895—96 til København er sendt Postanvisninger og Postopkrævninger til et Beløb af over 500,000 Kr., medens der samme Steds fra er modtaget den Slags Forsendelser med paalydende Beløb af c. 100,000 Kr., og at der fra de Kontorer, der ligge i Byens gamle Landdistrikt, og fra de nærliggende Bykontorer i Nørre Sundby, Nibe og Løgstør er modtaget Postanvisninger og Postopkrævninger til et Beløb af over 500,000 Kr., medens der til samme Steder kun er sendt saadanne Forsendelser til et Beløb af c. 120,000 Kr.

Det viser sig altsaa, at Forholdet med Hensyn til Udvexlingen af Postanvisninger og Postopkrævninger mellem Postkontorerne indbyrdes er det omvendte af, hvad der finder Sted med Brevudvexlingen. Antallet af Breve fra Forretningscentre er — som tidligere bemærket — meget større end Brevtallet til disse,

medens det omvendte altsaa er Tilfældet med de andre her omtalte Postforsendelser. Holder man sig nu, som Tilfældet er med vor officielle Statistik, for de enkelte Kontorers Vedkommende, til Antallet af de ankomende Postanvisninger og Postopkrævninger, kommer altsaa København og enkelte andre Byer til at figurere med en forholdsvis for stor Andel i den hele Trafik, medens omvendt Angivelserne for de mange mindre Kontorer blive forholdsvis for smaa.

Vil man nu imidlertid holde sig til de officielle Tal, viser det sig, at af de i 1895—96 til danske Postkontorer indgaaede 2,022,865*) Postanvisninger kommer 843,989 eller mellem Halvdelen og Trediedelen paa København, og af de 619,452*) Postopkrævninger 332,940 eller over Halvdelen paa samme By.

Ogsaa Tilvæksten af Postanvisninger og Postopkrævninger har for Københavns Vedkommende været meget betydelig, idet Antallet i de to nævnte Slags Forsendelser fra 1870—71 til 1895—96 er tiltaget fra henholdsvis 47,756 og 68,520 Stykker til henholdsvis 843,989 og 322,940, og de paalydende Beløb fra henholdsvis 1,365,355 og 498,115 Kr. til henholdsvis 19,081,676 og 3,784,044 Kr.

Imidlertid har Stigningen været endnu forholdsvis større ved de største Provinskontorer. Tager man saaledes Aarhus, Odense og Aalborg, viser det sig, at Antallet af Postanvisninger i den omtalte Periode er tiltaget fra 9,189 Stykker med 158,885 Kr. til 232,690 Stykker med 5,784,155 Kr., og Antallet af Post-

*) Det bedes erindret, at de fra Udlandet indgaaede Postanvisninger og Postopkrævninger ere medregnede i dette Tilfælde.

opkrævninger fra 9,903 Stykker med 45,083 Kr. til 99,107 Stykker med 989,745 Kr. Af disse Byer har Tilvæksten igen været størst i Aalborg, idet Postanvisningerne og Postopkrævningerne i oftnævnte Periode ere stegne fra henholdsvis 2,247 og 2,568 Stykker til henholdsvis 86,012 og 30,683 Stykker og de paalydende Beløb fra henholdsvis 46,455 og 12,394 Kr. til henholdsvis 2,380,111 og 397,757.

Den uforholdsmæssige stærke Stigen i Postanvisningerne ved Aalborg Postkontor skyldes væsentlig, at den i 1880 oprettede Husmandskreditforening for Jylland har Sæde her i Byen, men ellers forekommer det mig, at det, at de modtagne Postanvisninger og Postopkrævninger ere voxede mere i de store Provinsbyer end i København, ikke er uden Interesse.

Hvad de med Udlandet vexlede Postanvisninger og Postopkrævninger angaar, kan jeg fatte mig i stor Korthed. Antallet af Postanvisninger er fra 1870—71 til 1891—96 gaaet op fra 33,419 med paalydende Beløb 950,270 Kr. til 268,181 med paalydende Beløb af 9,376,363 Kr., saaledes at altsaa Stigningen er betydelig mindre end for de indenlandske Postanvisningers Vedkommende. I Postanvisningsudvexlingen med de nordamerikanske Fristater er Forholdet saaledes, at der derfra modtages det dobbelte Beløb af, hvad der afsendes dertil, et Bevis paa, at Udvandrerne sende ikke ubetydeligt mere hjem, end de modtage i Tilskud, og i Udexlingen med Tyskland stiller Forholdet sig paa den Maade, at der til dette Land pr. Postanvisning betales det dobbelte af, hvad der paa samme Maade modtages — henholdsvis 3 og $1\frac{1}{2}$ Mill. Kr. — et nyt Bevis paa den Rolle, som Tyskland spiller for

os. Dette træder endnu mere frem, naar man iagt-tager, at Antallet af Postopkrævninger, som Tyskland i de senere Aar har taget fra os, beløber sig til over 20,000 aarlig med et paalydende Beløb af henved 400,000 Kr., hvad der svarer til over $\frac{2}{3}$ af samtlige fra Udlandet modtagne Postopkrævninger, medens Antallet af Postopkrævninger, som af Danmark er trukket paa Tyskland, kun er aldeles forsvindende.

Hvad vor Postopkrævningsudvexling med Sverig angaar, da var Forholdet i Midten af 80'erne saaledes, at der aarlig var taget Postopkrævning paa mellem 20 og 30,000 Forsendelser til dette Land til et Beløb af mellem 3 og 400,000 Kr., medens der gennemsnitlig i de sidste 4 Aar kun har været knap 8,000 Postopkrævninger til et Beløb af c. 80,000 Kr. — et nyt Bevis paa den Tilbagegang i vor Forretning paa Sverig, som Protektionismen dersteds har medført.

Jeg har hidtil behandlet Tilvæksten i de egentlige Postforsendelser og skal endnu kun med et Par Ord nævne Udviklingen i de andre Forretninger, som Postvæsenet udfører.

At Antallet af de af Postvæsenet befordrede Personer er gaaet ned fra 90,219 i 1870—71 til 58,739 i 1895—96, vil ikke forundre, lige saa lidt som at indenlandske Pengebreve i de 20 Aar fra 1876—77 til 1895—96 kun er tiltaget fra 514,484 til 729,927, og at Antallet af Pengebreve, der udvexles med Udlandet, i samme Periode endog er aftaget fra 78,858 til 70,058, thi Befordring pr. Diligence og Afgørelse af et Penge-mellemværende ved Forsendelse af rede Penge i et Brev er temmelig forældet.

Mere Opmærksomhed vil det — under Hensyn til den stærke Konkurrence, som Postvæsenet i saa Henseende har vækket, at Antallet af indenlandske Postpakker fra 1870—71 til 1895—96 er voxet fra omtrent 700,000 til 2,071,589 eller til det tredobbelte, men det maa tillige bemærkes, at de sidste 4—5 Aar ingen-
somhelst Stigning udvise i Antallet af befordrede Postpakker, hvad der let forklares, naar det erindres, at Statsbanernes Indtægt ved Befordring af Frimærkepakker samtidig er tiltaget med 50 pCt.

Hvad angaar Udvexlingen af Pakker med Udlandet gennem Postvæsenet, da er Antallet i de 20 Aar, for hvilke der haves Oplysninger, Perioden fra 1876 til 1896, voxet fra 165,258 til 548,584 eller forholdsvis mere end for de indenlandske Pakkers Vedkommende, og i denne udenlandske Pakkepostudvexling er det Tyskland, der indtager den aldeles dominerende Plads. Dette er ganske særligt Tilfældet med Hensyn til de derfra modtagne Pakker, der ere omtrent 10 Gange saa talrige som de fra Danmark til Tyskland afsendte. Tilmed er der en bestandig stærk Tilvæxt i Antallet af de fra dette Land modtagne Pakkepostforsendelser. I de sidste 8 Aar ere de tiltagne med 100,000 og udgjorde i 1895—96 henved 400,000 Stykker. Før 1887—88 opføres i Opgivelserne de fra Tyskland og Lande derudover modtagne Pakker under et, og Antallet er fra 1876—77 til nævnte Tidspunkt tiltaget med c. 200,000.

Jeg behøver ikke at bemærke, at det store Antal Pakker, som modtoges fra Tyskland, er endnu et Tegn paa den Rolle, som Tyskland spiller for os med Hensyn til Indførselen af en Mængde Genstande, og jeg

skal blot tilføje, at det for største Delen er Galanteri- og Manufakturvarer, som de paagældende Forsendelser indeholde. Medens de for Jyllands Vedkommende saa godt som udelukkende komme fra Hamborg, indgaa en stor Del af de til København kommende fra Berlin, og det maa formentlig med Lethed kunne konstateres, at Etableringen af Routen via Gjedser har medført en meget betydelig Tilvæxt i Pakkeforsendelserne fra nævnte Sted.

Endnu skal jeg kun som et Tegn paa den Forandring, der er foregaaet i vor Forretning paa Sverig, og som flere Gange tidligere er berørt i denne Redegørelse, bemærke, at Tiden efter Protektionismens fuldstændige Sejr i Sverig udviser en betydelig Tilbagegang i Antallet af de til Sverig gennem Postvæsenet afsendte Pakker, thi medens det i Begyndelsen af 80'erne var henved 40,000 Stykker, var Antallet i 1895—96 endog sunket til 14,534 eller til en Trediedel.
